

מבחן מסכם בלשון – כיתה ו' · רמה גבוהה

משך המבחן: 90 דקות · סך הכול 100 נקודות · קראו את הסיפור פעמיים לפני שתענו.

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א: הבנת הנקרא	40	
חלק ב: ידע לשוני	35	
חלק ג: הבעה בכתב	25	
סה"כ	100	

חלק א: הבנת הנקרא (40 נק')

הכינור מעליית הגג*

- 1 | הקופסה נמצאה בעליית הגג ביום שבו פינו את דירתו של סבא. היא הייתה עטופה בשמיכת צמר ישנה, ועל המכסה נחרטו שתי אותיות דהויים. כשתמר פתחה אותה, נגלה לעיניה כינור חום ומבריק, שמיתריו רפויים כמו שערות של בובה ישנה.
- 4 | «זה של סבא?» שאלה, ואבא הנהן בשתיקה. תמר לא ידעה שסבא ניגן אי פעם. בכל השנים שהכירה אותו, הוא היה איש שקט שגידל עגבניות במרפסת ופתר תשבצים בעט, בלי מחיקות. בימי שישי היה מספר לה סיפורים על ימי נעוריו, אבל אף פעם לא הזכיר מוזיקה.
- 7 | בלילה, כשכולם נרדמו, הוציאה תמר את הכינור מן הקופסה. היא הניחה אותו על כתפה, כמו שראתה בסרטים, ומשכה בקשת. הצליל שיצא דמה יותר ליללה של חתול מאשר למוזיקה, והיא מיהרה להחזיר את הכלי למקומו, נבוכה, אף שאיש לא שמע.
- 10 | למחרת סיפרה על כך לחברות בהפסקה. «כינור? זה כלי של סבים», צחקה יעלי, «עדיף שתלמדי גיטרה, כמו כולם». תמר צחקה איתן, אבל כל אותו יום הרגישה כאילו בגדה במשהו שעוד לא הבינה מהו. בערב פתחה שוב את הקופסה, רק כדי להביט.
- 13 | בסוף השבוע ביקרה את סבתא. כשהזכירה את הכינור, עיניה של סבתא נצצו. «כשהכרתי את סבא, הוא ניגן בכל ערב בחדר האוכל של הקיבוץ», סיפרה. «אחר כך באו הילדים, העבודה והדאגות, והכינור נשכח בארון. הוא תמיד אמר שיום אחד יחזור לנגן». היא שתקה רגע, ואז הוסיפה בשקט: «כנראה שהיום הזה פשוט לא הגיע.»
- 17 | בדרך הביתה לא דיברה תמר. מבעד לחלון האוטובוס ראתה את השדות מתחלפים בבתיים. היא ניסתה לדמיין את סבא צעיר, עומד מול קהל, ולא הצליחה. ובכל זאת, בראשה התנגנה מנגינה שאיש מעולם לא השמיע לה.

20 | ביום ראשון ניגשה למורה למוזיקה ושאלה אם יש בבית הספר חוג כינור. «יש», ענתה המורה, «אבל זה כלי קשה. תצטרכי סבלנות». תמר חשבה על התשבצים שנפתרו בלי מחיקות, על העגבניות שגודלו בשקט עונה אחרי עונה. «סבלנות», אמרה, «זה דבר שעובר במשפחה».

23 | בחודשים הבאים התאמנה תמר כמעט בכל יום. בהתחלה כאבו לה האצבעות, והשכן מן הקומה השלישית דפק פעם אחת על הקיר. אבל לאט לאט הצלילים נעשו עגולים ונקיים יותר. בחנוכה, במסיבה המשפחתית, עמדה מול כולם וניגנה מנגינה קצרה ופשוטה. כשסיימה, ראתה שסבתא מחזיקה מטפחת מול עיניה, ושאבא מביט בחלון, כאילו מישהו נוסף יושב איתם בחדר.

* נכתב על ידי יובל הרפז, 2022.

1 בחרו את התשובה הנכונה לפי הסיפור. (6 נק')

א. לפי שורות 1-3, היכן נמצא הכינור?

○ בחנות כלי נגינה ○ בעליית הגג בדירה של סבא ○ בבית הספר ○ בארון של סבתא

ב. לפי שורות 13-16, מה סיפרה סבתא על סבא?

○ שהוא לימד מוזיקה ○ שהוא ניגן בכל ערב בחדר האוכל של הקיבוץ ○ שהוא שנא מוזיקה ○ שהוא קנה את הכינור לתמר

ג. לפי שורות 20-22, מה אמרה המורה למוזיקה לתמר?

○ שאין חוג כינור ○ שהכינור קל ללמידה ○ שיש חוג, אבל הכלי קשה ודורש סבלנות ○ שעדיף ללמוד גיטרה

2 הסקת מסקנות: מדוע הרגישה תמר «כאילו בגדה במשהו» אחרי השיחה עם החברות, בשורות 10-12? במה, לדעתכם, היא «בגדה»? (6 נק')

3 פרשנות: בסיפור, בשורות 20-22, אומרת תמר: «סבלנות זה דבר שעובר במשפחה». הסבירו את דבריה בעזרת שני פרטים מן הסיפור על סבא. (6 נק')

4 פרשנות: מה מבטא המשפט האחרון בסיפור, בשורות 23-26: «כאילו מישהו נוסף יושב איתם בחדר»? (4 נק')

5 אוצר מילים בהקשר. (4 נק')

א. «שמיתריו רפויים», בשורות 1-3, – «רפויים» פירושו:

○ מתוחים מאוד ○ לא מתוחים, משוחררים ○ קרועים ○ חדשים

ב. «מיהרה להחזיר את הכלי למקומו, נבוכה», בשורות 7-9, – «נבוכה» פירושו:

○ מתביישת ולא בנוח ○ עייפה ○ שמחה ○ כועסת

6 מבנה העלילה: כתבו באילו שורות נמצא כל חלק, ומה קורה בו. (8 נק')

חלק בעלילה	שורות	מה קורה?
פתיחה		
סיבוך		
שיא		
התרה		
סיום		

7 הערכה: האם לדעתכם תמר צדקה כשבחרה בכינור ולא בגיטרה «כמו כולם»? נמקו את

עמדתכם בעזרת הסיפור ובעזרת ניסיון או דוגמה משלכם. (6 נק')

חלק ב: ידע לשוני (35 נק')

1 הפעלים לקוחים מן הסיפור, וכולם סבילים. כתבו את הבניין ואת הפועל הפעיל שמתאים לו

(עבר, גוף «הוא»). (8 נק')

פועל	בניין	פועל פעיל מתאים
נמצאה		
נחרטו		
גודלו		
נפתרו		

2 הפכו את המשפטים לסביל. (6 נק')

- א.** סבא גידל עגבניות במרפסת. ← העגבניות _____ במרפסת על ידי סבא.
- ב.** המורה הזמינה את תמר לחוג. ← תמר _____ לחוג על ידי המורה.
- ג.** אבא פינה את הדירה. ← הדירה _____ על ידי אבא.

3 נתחו את המשפט: «בלילה הוציאה תמר בזהירות את הכינור הישן מן הקופסה.» (7 נק')

חלק	מה כתוב במשפט
נושא	
נשוא	
מושא	
לואי	
תיאור זמן	
תיאור אופן	
תיאור מקום	

4 קבעו את סוג המשפט והסבירו. (8 נק')

משפט	סוג	הסבר
תמר צחקה איתן, אבל הרגישה שבגדה במשהו.		
כשכולם נרדמו, הוציאה תמר את הכינור.		
הצליל שיצא דמה ליללה של חתול.		
סבתא שתקה רגע.		

5 השלימו לפי ההוראה. (6 נק')

- א.** מן השורש נ־ג־ן, במשקל קִטֹל (בעל מקצוע): _____
- ב.** מן השורש ז־מ־ר, במשקל מִקְטֹלָה (כלי): _____
- ג.** תמר התאמנה _____ (5) ימים בשבוע.
- ד.** השכן גר בקומה ה _____ (3).

